

6. Лист Національного банку України «Щодо віднесення операцій з «віртуальною валютою/криптовалютою «Bitcoin» до операцій з [...] від 08.12.2014 р. № 29-208/72889. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/v2889500-14>

Катерина МАКОВСЬКА
студентка факультету обліку і аудиту
Тернопільський національний економічний університет
Науковий керівник:
к.е.н., доцент кафедри банківської справи Малахова О.Л.

БАНКІВСЬКІ КРЕДИТИ ЯК НАПРЯМ ФІНАНСОВОЇ ПІДТРИМКИ МАЛОГО І СЕРЕДНЬОГО БІЗНЕСУ В УКРАЇНІ

Внесок малих підприємств в оздоровлення економіки нині явно недостатній. Це пояснюється як загальним спадом виробництва і розривом господарських зв'язків, так і тим, що не одержала розвитку державна підтримка цих підприємств. Тим часом малі підприємства як слабка ланка економічного середовища, найбільшою мірою залежать від коливань ринку, потребують державної підтримки.

Однією з важливих проблем малого бізнесу в Україні є кредитування. Кредити даються тільки під заставу або поручництво, на що не завжди мають можливість малі підприємства. Спілки малих підприємств, як і спеціальні фонди, не виступають поручителями по кредитах, які одержують ці підприємства. Немає спеціальних банків, які обслуговували б малий бізнес. Особливо в скрутному стані знаходяться приватні малі підприємства. Неможливість одержати кредит виключає спроможність конкурувати з іншими підприємствами.

Втім, слід зауважити, що задля активізації підприємницької активності в Україні існують різні організаційні форми підтримки і захисту інтересів малих підприємств, а саме: Європейський банк реконструкції та розвитку, механізм фінансування МСБ, ЄС FORBIZ та інші.

Так, Європейський банк реконструкції та розвитку (ЄБРР) пропонує гранти малим та середнім підприємствам для зростання їх бізнесу. ЄБРР, власниками якого є 64 країни та дві міждержавні організації, підтримує розвиток ринкової економіки і демократії. Він надає грантову підтримку малому та середньому бізнесу в Україні з 2010 року. ЄБРР допомагає підприємствам залучати висококваліфікованих консультантів, які здатні якісно трансформувати їх бізнес, і надає гранти (безповоротню фінансову допомогу) для часткової оплати послуг консультантів. Фінансування надає Європейський Союз та країни-донори.

Слід зауважити, що умовами отримання гранту ЄБРР для малих та середніх підприємств є: штат - до 250 працівників; приватна власність, в якій більше ніж 50% належить громадянам України; період діяльності підприємства не менше двох років; гарна ділова репутація; позитивна динаміка розвитку та потреба в залученні консультанта; сектори: всі, крім фінансового, страхового, тютюнового, ігрового, міцних алкогольних напоїв, військово-промислового [1].

Ще одна ініціатива для України – Механізм фінансування МСБ, другий етап якого з 2016 року спільно виконують ЄБРР, ЄІБ та Німецький банк розвитку (15,4 млн. євро). Він сприяє кредитуванню у місцевій валюті насамперед мікро-, малих та

середніх підприємств, які не заробляють іноземну валюту та не можуть дозволити собі високі витрати на запозичення.

У вересні 2017 року була підписана фінансова угода на 110 млн. грн. (приблизно 3,6 млн. євро) з ПроКредитБанком з фінансування субпроектів малого бізнесу. Згодом до ініціативи долучилися Кредобанк та Укргазбанк. Серед лідерів ринку кредитування МСБ в Україні – «Приватбанк», «Альфа-Банк», «Прокредитбанк», «Укрсиббанк», «Укрсоцбанк», «Райффайзен Банк Аваль», «ОТП-Банк», «ВТБ Банк», «Індекс-банк». Банки готові переважно кредитувати підприємців, які працюють в оптовій та роздрібній торгівлі, у сільському господарстві, виробляють продукти харчування, товари народного вжитку, обслуговують державні замовлення, експортують готову продукцію та напівфабрикати.

Ще одним бонусом для України є проект ЄС FORBIZ (дослівно "Для бізнесу"), мета якого – покращити регуляторне середовище для МСБ, а також сформувати комплексну політику розвитку малого бізнесу на національному та регіональному рівнях. За минулий рік експерти Офісу ефективного регулювання, створеного в рамках проекту, переглянули понад 2000 регуляторних актів, що впливають на український бізнес. Понад 400, зрештою, були скасовані [2].

Щодо динаміки надання кредитів малому та середньому бізнесу, то можна навести приклад з даних «Ощадбанку» за 2014-2017р. [3] (рис.1, табл. 1).

Рис. 1. Динаміка обсягів кредитування АТ «Ощадбанк» у 1 пів. 2014 р. – 1 пів.2017 р., млн. грн. [3]

Як бачимо з табличних даних, обсяги кредитів малого та середнього бізнесу за останні три роки збільшилися з 26275 млн. грн. до 39764 млн. грн., тобто, спостерігається збільшення на 51,34%, або на 13489 млн. грн. Частка кредитів малого бізнесу в загальному обсязі кредитів збільшується: від 31 до 36%.

На незначну частку у кредитуванні малого та середнього бізнесу у 2014 р. мала вплив внутрішньополітична криза. Також, наслідком цього стала нестабільна економічна ситуація в Україні, зниження платоспроможності позичальників та неврегульованість законодавства, що стало наслідком високого кредитного ризику, який, у свою чергу, потребує формування більших резервів банків. Ця ситуація дещо покращується протягом 2015 року і на початок 2017 року відзначалося зростання даного показника.

Таблиця 1

**Динаміка обсягів кредитів наданих МСБ АТ «Ощадбанк»
у 2014 р. – 1 пів.2017 р. (складено на основі [3])**

Показник	2014 р.	2015 р.	2016 р.	1 пів. 2017	Абсолютний приріст	Темпи приросту, %
					2016/2014	
Обсяг кредитів юридичним особам, млн. грн.	84758	103249	110456	109019	25698	30,32
Обсяг кредитів малому та середньому бізнесу, млн. грн.	26275	35105	39764	40337	13489	51,34
Частка обсягів кредитів малому та середньому бізнесу в загальному обсязі кредитів,%	31	34	36	37	5	16,13

Таким чином, останнім часом в Україні спостерігається значне покращення у сфері банківського кредитування малого та середнього підприємництва.

Література:

1. Сайт українського фонду підтримки підприємництва // [Електронний ресурс], - Режим доступу: http://ufpp.gov.ua/business_advisory_services
2. Ольга Красовська / Європейські гроші для українського бізнесу: яку допомогу надає ЄС // [Електронний ресурс], - Режим доступу : <https://www.euointegration.com.ua/articles/2018/05/11/7081510/>
3. Сайт «Ощадбанку», дані про кредитування малого та середнього бізнесу / [Електронний ресурс], - Режим доступу : <https://www.oschadbank.ua/ua/business/finansuvannya-biznesu/>

Олена МАЛАХОВА

*к.е.н., доцент кафедри банківської справи
Тернопільський національний економічний університет*

МЕТОДОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ІДЕНТИФІКАЦІЇ СИСТЕМНО ВАЖЛИВИХ БАНКІВ

В сучасних умовах перебігу економічних процесів роль банківської системи є надважливою для соціально-економічного розвитку суспільства, а відтак особливої уваги з позиції забезпечення стабільності її функціонування потребує визначення банківських установ, які здатні відігравати системоутворюючу роль у фінансовій системі. Таким чином, визначення системно важливих банків є ключовим питанням розвитку банківської системи як у вітчизняній, так і в міжнародній практиці, оскільки системно значимі банки можуть негативним чином впливати не тільки на інші кредитні і фінансові установи, але і за допомогою «ефекту зараження» розповсюджувати негаразди на реальний сектор економіки.

Саме наявність системно значимих банків породжує так званий «ефект зараження», який діє не тільки в банківському секторі, але і розповсюджується на державний та реальний сектор економіки. Так, втрата довіри до системно важливих банків, безперечно, потягне за собою падіння попиту на банківські послуги у банківському секторі країни загалом, знизить довіру до органів державної влади,